

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Інвестиційний потенціал страхових організацій в Україні»

Студента 2 курсу, 6м групи,
спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та
страхування»
спеціалізації «Страхування»

Луценко Олексій
Віталійович

Науковий керівник,
доцент, к.е.н.

Василенко
Антоніна
Василівна

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Волосович
Світлана
Василівна

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	7
1.1. Сутність, особливості та фактори формування інвестиційного потенціалу страховика.....	7
1.2.Зарубіжний досвід інвестиційної діяльності страхових компаній та їх державного регулювання.....	14
РОЗДІЛ 2. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ	20
2.1. Аналіз передумов та тенденцій інвестиційної діяльності страхових організацій України.....	20
2.2. Оцінка інвестиційного потенціалу страхової компанії (на прикладі ПрАТ «Страхова компанія «ТАС».....	29
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОСИЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СТРАХОВИКІВ В УКРАЇНІ	38
3.1. Оптимізація важелів державного регулювання підвищення інвестиційних можливостей страховиків України.....	38
3.2. Стратегія інвестиційної діяльності страхових організацій в умовах національної економіки.....	45
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Страховий ринок у всьому світі дуже розвинений. Обсяг капіталу, що знаходиться у страхових компаній, перевищує в кілька разів капітали банків і кредитних організацій. При наданні страхової послуги вони здійснюють «перелив» коштів на ринку капіталу, перетворюють пасивні грошові потоки в потоки активного капіталу. Всі країни цивілізованого світу виробили правила діяльності страхових компаній, зокрема, в області встановлення норм розміщення тимчасово вільних коштів. Найважливіший внесок в осмислення теорії і практики управління інвестиціями внесли такі зарубіжні вчені, як: І. Ансофф, П. Друкер, Дж.М. Кейнс, Дж. Макконнелл, М. Портер, Й. Шумпетер та ін. Актуальні проблеми управління інвестиційною діяльністю страхових компаній висвітлено у працях провідних вчених України та зарубіжжя, таких як: Базилевич В.Д., Барановський О.І., Бланк І.А., Гаманкова О.О., Квасовський О.Р., Кнейслер О.В., Хрущ Н.А., В.В. Шахов та багато інших.. Дослідженню проблем формування та розміщення фінансових ресурсів страхових компаній присвятили свої наукові праці Гаманкова О.О., Світлична О.С., Сташкевич Н.М., Г.М. Терещенко та ін. Однак багато проблем вдосконалення управління інвестиційною діяльністю страхової компанії висвітлені недостатньо повно. Велике число існуючих теоретичних розробок мають різну спрямованість і не дозволяють скласти цілісну картину про інвестиційні процеси страховиків. У зв'язку з цим видається актуальним вдосконалення існуючих та пошук нових підходів до управління інвестиційною діяльністю. Виходячи з вимог сучасного етапу розвитку економіки України, починаючи з концептуальних питань і закінчуючи питаннями практичними, необхідні розробки по формуванню і оцінці інвестиційної діяльності страхових організацій для забезпечення прибутковості і фінансової стійкості страхового бізнесу. Це зумовило актуальність і вибір теми дослідження.

Мета дослідження полягає в аналізі інвестиційного потенціалу страхових організацій.

Відповідно до мети визначені завдання дослідження:

- виявити і обґрунтувати сутність та особливості інвестиційного потенціалу страховика і фактори його формування;
- провести огляд зарубіжного досвіду державного регулювання інвестиційною діяльністю страхових компаній;
- проаналізувати стан страхового ринку України;
- оцінити інвестиційний потенціал страхової компанії;
- виявити можливості імплементації зарубіжного досвіду управління інвестиційною діяльністю страхових компаній;
- запропонувати основні стратегічні напрямки інвестиційної діяльності страхової компанії.

Об'єктом дослідження є інвестиційний потенціал страхової компанії.

Предмет дослідження - організаційно-управлінські відносини, що виникають в процесі формування та реалізації інвестиційного потенціалу страхової компанії.

Методи дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, узагальнення, абстрагування, формалізація, аналіз і синтез індукція і дедукція тощо.

Інформаційну базу дослідження стали сучасна теорія та практика страхування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні напрямків посилення інвестиційної активності страховиків».

Апробація результатів роботи та публікації. Результати проведеного дослідження опубліковано у _____.

Структура та обсяг дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг основної частини дипломної роботи складає 50 сторінок комп'ютерного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Сутність, особливості та фактори формування інвестиційного потенціалу страховика

Під тиском реальних проблем, які диктуються економічною практикою, сфера фінансових послуг знаходиться в постійному розвитку, з'являються нові інструменти, які раніше не використовувалися, удосконалюється фінансовий механізм на макро- і мікрорівнях, триває процес реформування нормативно-правових та організаційних систем реалізації підприємницької ініціативи. Значні зміни набули і механізми управління фінансами страхових компаній. Здатність страхового ринку мобілізувати великі обсяги тимчасово вільного капіталу та наявність ефективного механізму оперування ним відіграє особливу роль у формуванні конкурентоспроможності національної економіки [41, с. 435]. Все активніше застосовуються як сучасні інструменти залучення ресурсів, так і дохідного використання фінансових активів. Тобто в сфері фінансового посередництва склалися умови для поширення нової еволюційної парадигми управління.

Поняття інвестицій неодноразово трансформувалося. Наприклад, Дж.М. Кейнс і його послідовники розуміли під інвестиціями покупку окремою особою або корпорацією будь-якого капітального майна за рахунок доходу [7]. В американських підручниках з менеджменту та економіки 1980-х рр. (М. Мескон, К. Макконнелл, С. Брю, Н. Менк'ю, Дж. Моудер і ін.) інвестиції трактуються як поточний приріст цінності капітального майна в результаті здійснення виробничої діяльності в будь-який період [16, 29-30, 34].

Інвестиції, як феномен процесу соціально-економічного розвитку до початку 90-х рр. в період дориночної економіки замінялися поняттям «капітальні вкладення» і трактували як систему фінансових відносин,

пов'язаних з рухом вартості, авансованої в довгостроковому порядку в основні фонди від моменту виділення коштів, до моменту їх реального відшкодування. Розвиток ринкових відносин призвів до того, що більшість авторів автоматично замінили термін «капіталовкладення» на «інвестиції» не змінюючи зміст, вкладений в це поняття. Таким чином, під інвестиціями в широкому сенсі розуміють довгострокові вкладення капіталу (тимчасово вільних коштів) з метою отримання доходу. Для страхових компаній джерелами тимчасово вільних коштів є - частина статутного капіталу, виражена в грошовій формі, і резерви, створені за рахунок страхових платежів страхувальників. При цьому інвестиції повертаються і приносять дохід в прибуткових проектах. Якщо проект збитковий, інвестиції можуть бути втрачені. Крім цього вкрай важливим фактором є те, що інвестування сприяє розвитку бізнесу і дає можливість власникам самостійно керувати ним [9, с. 70].

Головна відмінність страхування від інших видів підприємницької діяльності полягає в тому, що в страхуванні клієнт фактично авансує страховика, оскільки страховий внесок, як плата за страхову послугу, сплачується, як правило, на початку терміну дії договору страхування. У той же час, реалізація послуги з боку страховика може здійснюватися протягом тривалого часу. Зі страхових платежів, які надійшли на рахунки страхової компанії, створюються страхові резерви за кожним договором, і вони повинні підтримуватися протягом всього терміну дії договору. Резерви - це кошти не страховика, а страхувальника, і повинні розміщуватися в швидко ліквідні активи.

Інвестиційна діяльність страховика має сприяти забезпеченню гарантій виконання страхових зобов'язань, якщо вона заснована на загальноприйнятих принципах: надійності (повернення), прибутковості, ліквідності та диверсифікованості (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Принципи інвестиційної діяльності страхової компанії*

* складено автором на основі [9, 11, 21]

Названі принципи надійності, прибутковості і ліквідності мають різну пріоритетність. Оскільки страхування є інститут фінансового захисту, тобто спочатку призначено для відшкодування збитку страхувальників, то з метою своєчасного виконання своїх зобов'язань за договорами страхування принцип надійності для страховика повинен бути пріоритетним.

Інвестиційна діяльність дозволяє акумулювати додаткові надходження у вигляді доходів від розміщення власних та залучених коштів, а саме: відсотків на суми залишків на поточних рахунках у банку, відсотків від розміщення коштів на депозитних рахунках у банку, відсоткового доходу за борговими цінними паперами, відсотків за надання довгострокових інвестиційних кредитів, дивідендів за акціями, тантьєми, надходжень від реалізації основних засобів [12, с. 99]. Вдала інвестиційна діяльність

дозволяє страховій компанії застосовувати частину придбаного інвестиційного заробітку не лише для покриття негативного грошового ефекту за прямими страховими операціями, часом збільшення збитковості як при нерівномірному розподілі ризику, але і при високій конкурентній боротьбі і демпінгу тарифів на страховому ринку. Також, інвестиційний заробіток має можливість вважатися джерелом приросту особистого капіталу страховика, який ще вживається в надзвичайних ситуаціях для покриття страхових обов'язків. При цьому вихідний грошовий потік від інвестиційної діяльності формується в результаті реалізації операцій з розміщення коштів на поточних та депозитних рахунках у банку, придбання об'єктів нерухомості, вкладення коштів в основні засоби та придбання інших фінансових інструментів [12, с. 101].

Саме при виборі концепції фінансового управління страховики, перш за все, орієнтуються на забезпечення певного рівня надійності, а вже після того, як цей рівень забезпечений, - на досягнення інших цілей: на отримання прибутку і забезпечення ліквідності активів.

За прийнятою за кордоном термінології принцип надійності носить назву «принцип гарантованості». За принципом прибутковості вкладень активи повинні розміщуватися з урахуванням ситуації на ринку капіталовкладень і приносити постійний і досить високий дохід. Принцип диверсифікації вкладень - розподіл інвестиційних ризиків, які переслідують кожну страхову компанію на різні види вкладень, - тим самим служить збереженню стійкості інвестиційного портфеля страховика. Структура вкладень не повинна бути однобокою, не повинна допускатися регіональна концентрація капіталу, необхідно уникати вкладень коштів в напрямок одного дебітора.

Таким чином, страховики в своїй інвестиційній діяльності при управлінні коштами страхових резервів повинні забезпечувати високу рентабельність різних видів вкладень, що дозволяє зберегти реальну вартість

вкладених коштів протягом часу інвестування і в разі потреби мати можливість легко і швидко конвертувати розміщені активи в готівку.

Якщо говорити про потенціал, то в даний час категорія потенціалу в роботах українських авторів, в першу чергу трактується як сукупність необхідних для розвитку певних систем ресурсів. Для того щоб переконатися в цьому, досить звернутися до робіт проф. Калюжної Н.Г. [22, 23], присвяченим потенціалу і яка дає глибокий аналіз існуючих дефініцій [23, с. 110-111]. Але, не дивлячись на кількість думок з приводу даної теми, автор дотримується думки щодо цього поняття, яке відображено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Сутність поняття «потенціал»*

Об'єкт	Сутність
для підприємства	максимально можливий обсяг виробництва, як матеріальних благ, так і послуг, в умовах, що забезпечують найбільш повне і продуктивне використання всіх ресурсів, якими володіє підприємство, включаючи природні, і характеризує максимально можливу віддачу виробничої системи в найкоротші терміни
для регіону	сукупність всіх видів ресурсів, наявних спочатку, придбаних в подальшому і необхідних для вирішення питань соціально-економічного розвитку регіону
для країни	сукупна здатність економіки країни (галузей, підприємств) здійснювати економічну діяльність, випускати продукцію, товари, послуги, задовольняти запити населення, суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва і споживання.

* складено автором на основі [5]

Таким чином, під терміном «потенціал» в рамках даної роботи будемо розуміти джерела, можливості, ресурси (кошти), які використовуються для вирішення будь-яких задач. У сфері страхування це визначення розглядається з врахуванням або об'єктів, потенціал яких характеризується, або завдань, для розв'язання яких може бути використаний цей потенціал.

Під інвестиційним потенціалом страхових компаній розуміється сукупність тимчасово вільних грошових ресурсів страхової компанії, незалежно від джерел їх утворення, потенційно придатних для здійснення

інвестиційних вкладень з метою ефективного використання фінансових ресурсів і забезпечення загальної фінансової стійкості страхової компанії.

Основну частину інвестиційного потенціалу, як вже було зазначено, складають страхові резерви, що формуються за рахунок страхових внесків і утворюють страховий фонд, і дещо меншу частину - власні кошти страховиків.

Формування інвестиційного потенціалу відбувається під впливом позитивних та негативних факторів, які поділяють на дві групи – зовнішні та внутрішні [21, с. 27]. Основні фактори, які визначають інвестиційний потенціал страховиків, згруповано в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Фактори, які визначають інвестиційний потенціал підприємств

Групи факторів, які впливають на інвестиційні можливості страховика	Підгрупи	Складові
Прямого впливу	Головні	<ul style="list-style-type: none"> – розмір страхових резервів (резерви зі страхування життя та резерви з видів інших, ніж страхування життя); – власний капітал страховика (статутний капітал та вільні резерви)
	Коригуючі	<ul style="list-style-type: none"> – обсяг страхових премій, що акумулюється страховиком; – обсяг страхових виплат і страхових відшкодувань за договорами страхування; – структура страхового портфеля; – терміни, на які укладено договори страхування; – розмір дебіторської заборгованості страховика; – достатність капіталу страхової компанії
Опосередкованого впливу	–	<ul style="list-style-type: none"> – кількість укладених страховиком договорів страхування; – сукупна страхова сума (обсяг страхових зобов'язань); – мережа філій страховика; – рейтинг страхової компанії; – рівень податкового навантаження на страховий бізнес; – ставка доходності фінансового ринку; – ефективність секторів економіки; – чистий дохід від інвестицій тощо

* складено автором на основі [21]

Істотний вплив на зміну інвестиційного потенціалу, що приводить до його зниження, мають виплати, зроблені страховиком за договорами страхування та іншими зобов'язаннями.

Основною методологічною проблемою є кількісна оцінка інвестиційного потенціалу страхових компаній, оскільки дана категорія є величиною змінною і формується під впливом багатьох чинників. Наприклад, існують великі відмінності між інвестиційним потенціалом страхових компаній, що займаються страхуванням життя, та інвестиційним потенціалом організацій, що спеціалізуються на іншому страхуванні, ніж страхування життя.

Визначальні показники (розмір страхових резервів і власний капітал компанії) є головними джерелами формування інвестиційного потенціалу та складають основну його частину в абсолютному вираженні. Коригувальні показники беруть участь у формуванні інвестиційного потенціалу в меншому обсязі, їх внесок в потенціал залежить від сформованих у даний момент економічних умов діяльності страхових компаній.

До непрямих показників відносяться показники, які беруть у формуванні або коригуванні величини інвестиційного потенціалу, але зміна яких, за певних умов, може позитивно або негативно вплинути на величину інвестиційного потенціалу. Так, наприклад, чим вище рівень життя населення, тим активніше люди звертаються за страховим захистом своїх майнових інтересів і життя, що, в свою чергу, призводить до збільшення страхових премій, і, як наслідок, до збільшення страхових резервів.

Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на інвестиційний потенціал є нерівноцінним і залежить від видів страхових послуг, адекватності фінансового менеджменту, фінансової стійкості страхової компанії та іншого.

1.2. Зарубіжний досвід інвестиційної діяльності страхових компаній та їх державного регулювання

Одним з ключових завдань розвитку будь-якої економічної системи є створення умов для сталого економічного зростання, який може бути забезпечений шляхом вдосконалення використання залучених ресурсів і наявного потенціалу. На даному етапі розвитку економіки особливу увагу приділяється питанням реалізації державної інвестиційної політики в контексті загальносвітових тенденцій руху потоків капіталу і їх регулювання. Гавриляк Т.С. наголошує на важливості дослідження зарубіжного досвіду формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності страхових компаній [12, с. 252], посилаючись на висновки [51], що становлення системи страхових відносин, формування інституційних механізмів страхового захисту, адекватних глобальним змінам, які відбуваються в світовій господарській системі, вимагає розробки концепції модернізаційного розвитку національного страхового ринку, з урахуванням розширення різноманіття елементів й зв'язків, функцій і структур, організацій та інституцій страхового ринку, тенденцій розвитку національних страхових операторів в умовах глобалізації страхового простору» [51, с. 113].

Аналіз еволюції світових моделей макроекономічного регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринку показав, що за багаторічну історію державна політика в області інвестицій зводилася до регулювання діяльності інвесторів в періоди стабільного стану економіки (переважно непрямими методами) і до застосування механізмів державного управління (переважно прямими методами) в кризові періоди.

Сучасний етап розвитку концепції державної інвестиційної політики передбачає системне зміцнення і розвиток інституційних основ, пошук нових форм і способів залучення інвестицій шляхом встановлення правил здійснення інвестиційної діяльності, що стимулюють приплив капіталу в

економіку і розвиток підприємницької ініціативи. Згідно рамковим умовам OECD [57] і рекомендацій для країн світу UNCTAD [58], комплекс заходів, що вживаються до державного стимулювання інвестиційної діяльності відповідно до концепції сталого розвитку, повинен забезпечувати правильну побудову державної інвестиційної політики і нормальне функціонування окремих сфер економіки (фінансового, громадського та інших секторів).

Тенденції останніх 15 років свідчать про переважне використання країнами заходів щодо лібералізації і стимулювання інвестиційної діяльності. На початок 2017 року в 58 країнах було прийнято 124 заходів щодо зміни державної інвестиційної політики, з них 84 - спрямовані на лібералізацію і стимулювання інвестиційної діяльності, 22 - регулює і обмежувального характеру [55]. У свою чергу, найбільший вплив на рух світових потоків капіталу, крім геополітичних і сировинних чинників, мають економічні методи державного регулювання інвестиційної діяльності за допомогою реалізації фіскальної та грошово-кредитної політики.

Регулювання страхової діяльності з боку держави в тій чи іншій формі і мірі реалізовано в усіх країнах світу. У зарубіжних країнах розроблено правила та норми розміщення тимчасово вільних коштів. Встановлено принципи інвестування страхових резервів, а саме відповідність валюти, диверсифікація, локалізація та інші [38, с. 6]. У країнах Європейського союзу, Великобританії та США відповідальність за регулювання страхового ринку поділена між центральною, місцевою та регіональною владою, хоч у кожній країні є свої особливості державного контролю [34]. Існуючі моделі універсальні в частині ключових параметрів і одночасно різняться деталями, властивими національним системам регулювання. В рамках даної роботи коротко розглянемо зарубіжний досвід державного регулювання - системи заходів впливу, що забезпечує досягнення поставлених цілей розвитку.

В якості методів державного регулювання страхової діяльності визначають:

- правові методи - встановлення державою правил ведення діяльності, що визначають умови укладення та виконання страхових договорів, забезпечення прав та інтересів учасників страхових взаємовідносин;
- економічні методи - державне стимулювання страхової діяльності шляхом норм оподаткування та бюджетної політики;
- адміністративні методи - державний контроль за дотриманням страхового законодавства, ліцензування, вимоги до стійкості і платоспроможності [12, 38].

Базу державного регулювання страхової діяльності забезпечує сукупність адміністративних інститутів, що складають інфраструктуру системи. В економічній системі ринкового типу державна влада і, відповідно, регулювання страхової галузі реалізується за допомогою органів страхового нагляду (далі - Регулятор). У механізмі регулювання національної системи страхування Регулятору належить визначальна роль.

Національне законодавство держав регламентуються правовий статус Регулятора, його основні завдання, функції та права, структура його центральних органів і територіальних підрозділів. Для різних держав характерні кілька специфічних моделей організації діяльності Регулятора:

- ліберальна модель регулювання - правова система англо-саксонського типу (загальне або прецедентне право), де увага приділяється контролю фінансового стану компаній на основі вивчення їх звітності; відсутня жорстка регламентація страхових операцій, затвердження страхових тарифів і т. д.;
- континентальна модель регулювання - правова система континентального типу («романо-германська» або «кодифікована»); в ній діють жорсткі правила організації страхової справи, єдність нормативного регулювання в країні, контроль і нагляд централізований, можливий розвиток інститутів саморегулювання.

Так, в ряді основних країн ЄС (таких як, Франція), а також в Японії організація страхового нагляду єдина на всій території держави. В силу чого

в зазначених державах реалізується принцип пріоритету центральних органів влади і законодавства, а регулювання здійснюється на державному рівні.

Існує також принцип комбінованого регулювання, коли ключові аспекти страхової діяльності регулюються на державному рівні, при цьому частина повноважень передані властям регіонів. Так, в Німеччині реалізована подібна змішана форма нагляду.

Третій принцип полягає в децентралізації регуляторних функцій (наприклад, в США) і реалізується через повну відсутність федерального страхового законодавства, при цьому функції з регулювання галузі страхування реалізовані на рівні кожного окремого штату. Хоча необхідно зазначити, що на підставі уроків криз 90-х років 20 століття, а також нульових років 21 століття США почали поступове зміщення від децентралізованої моделі до комбінованого регулювання.

Взагалі, в світовій практиці існують два підходи до регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній:

- кількісний підхід,
- якісний підхід.

Кількісний підхід до регулювання полягає в законодавчому встановленні лімітів вкладень на певний клас активів і на окремого емітента в процентах від загальної суми резервів. Кількісний метод жорсткий і обмежує свободу інвестор, що виражається в наступному:

- відсутність гнучкості призводить до того, що обмеження не можуть бути швидко переглянуті при зміні економічної кон'юнктури, рухах на ринку цінних паперів, валютному ринку і т.д. ;
- інвестор змушений здійснювати інвестиційну стратегію, мета якої задовольнити нормативні вимоги, а не забезпечити необхідну прибутковість для страхувальників і зниження ризику;
- через установки на ліквідність окремих активів не приймається до уваги той факт, що на рівні портфеля ризик дефолту і волатильність, можуть бути знижені за рахунок диверсифікації активів, в той час як ризик

ліквідності залежить від ліквідності всього портфеля, а не окремих інструментів;

- унеможливило схвалення регулятором нововведень страховиків, що стосуються політики управління активами і пасивами, оскільки це може призвести до істотної реструктуризації портфеля активів, з порушеннями кількісних обмежень.

Якісний підхід - полягає в індивідуальному підході регулятора до кожної окремої страхової компанії, беручи до уваги її прийняті зобов'язання. Даний підхід надає велику свободу інвестиційним процесам, беручи до увагу зобов'язання компанії та ризику.

В сучасних умовах інвестори все більше приділяють увагу ризикам розміщення активів і їх цікавить не просто очікуваний дохід в кінці періоду, а й «амплітуда» результатів, тобто оцінка ризику. З іншого боку, використання того чи іншого методу регулювання, також залежить і від розвиненості страхового і фінансового ринків. Тому на не зовсім розвиненому ринку, а таким є український, головне завдання регулятора - це контроль за платоспроможністю страховиків, яка також досягається шляхом встановлення жорстких обмежень на розміщення резервів.

Таким чином, можемо визначити ринципову відмінність основної діяльності страхової організації - процесу реалізації страхової послуги, від аналогічного процесу в інших видах підприємництва: будь-яке підприємство спочатку здійснює певні вкладення в організацію виробництва товарів (послуг) і отримує оплату від споживачів після того, як послуга вже фактично надана або товар став власністю покупця, тоді як в страхуванні картина зворотна, тобто клієнт сплачує спочатку страховий внесок - аванс страховику, який є для страхувальника платою за страхову послугу, і сплачується, зазвичай, на початку терміну дії договору страхування. Реалізація ж страхової послуги з боку страховика може здійснюватися протягом тривалого часу. Зазначена особливість реалізації страхової послуги дозволяє сформулювати наступні висновки: 1) характер руху фінансових

ресурсів в страхуванні веде до того, що в розпорядженні страховика протягом деякого терміну виявляються тимчасово вільні від зобов'язань кошти, які можуть бути інвестовані з метою отримання додаткового доходу;

2) інвестування страховиком тимчасово вільних коштів має досить жорстко регулюватися з боку держави, оскільки страхувальники об'єктивно позбавлені можливості контролювати, наскільки вміло страхова компанія розпорядиться наданими їй грошовими коштами і чи не поставить вона під загрозу виконання зобов'язань за договорами страхування.

Як приклад діяльності зарубіжних страхових компаній в плані інвестицій можна привести діяльність компанії "Prudential PLC" (США). Як і всі страхові компанії североамериканського регіону, вона не займається регілюванням свого інвестиційного портфеля безпосередньо. Для цього вона наймає інвестиційних банкірів з всесвітньо відомих і максимально надійних компаній, таких як "JP Morgan Chase & Co", "Morgan Stanley" і т.д. Аналітики з вищезазначених інвестиційних банків підбирають оптимальний портфель виходячи з вимог страхових компаній. Наприклад, для отримання стабільної щоквартальної прибутку у вигляді дивідендів такий банкір запропонує вкластися в держоблігації США (прибуток від яких, на даний момент, становить 2.9% річних за 5-й річні облигації і 3.06% річних за 10-і літні облигації) а так само в акції компаній "дійних корів", таких як "Coca-Cola" (NYSE: KO), "Johnson & Johnson" (NYSE: JNJ), "Campbell Soup Company" (NYSE: CPB). Так само, як інший варіант портфеля, можна запропонувати вливання капіталу в компанії, які займаються актуальним родом діяльності в розрахунку на продаж акцій через півроку-рік за ціну, яка перевищує ціну покупки як мінімум на 25%, серед таких, наприклад, "Tilray, inc" (NYSE: TRLY), "Netflix" (NSDQ: NFLX), "JD.com" (NSDQ: JD). Однак, варто зауважити, що в зв'язку з великими ризиками, вливання капіталу в акції цих компаній можливі тільки за допомогою власних засобів, але ніяк не резервних або позикових коштів.

РОЗДІЛ 2. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ

2.1. Аналіз передумов та тенденцій інвестиційної діяльності страхових організацій України

Останнім часом проблемам інвестиційної діяльності страхового сектора стала приділятися особлива увага і в наукових колах, і на рівні державного регулювання. У зв'язку з цим виявлення тенденцій, що склалися в діяльності страхових компаній і наявності передумов для активізації довгострокових страхових і інвестиційних операцій представляється досить важливим завданням. З метою активізації інвестиційної діяльності та її результативності особливу увагу слід приділити аналізу розвитку страхового ринку України, який здатний поліпшити інвестиційний клімат. Зазначимо, що кількість українських страхових організацій за останній рік скоротилася майже на 5% з 310 до 294 (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка кількості страхових компаній у 2011-2017 рр.*

Показник	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відхилення, +/-	
								2017/2016	2017/2011
Кількість страхових компаній, в т.ч	442	414	407	382	361	310	294	-16	-148
СК "non-Life"	378	352	345	325	312	271	261	-10	-117
питома вага в загальній кількості, %	85,5	85,0	84,8	85,1	86,4	87,4	88,8	1,4	3,3
СК "Life"	64	62	62	57	49	39	33	-6	-31
питома вага в загальній кількості, %	14,5	15,0	15,2	14,9	13,6	12,6	11,2	-1,4	-3,3

* складено та розраховано автором за даними [55]

Ця тенденція була обумовлена переважно роботою по контролю реальності активів страхових організацій. Крім того, скоротилася кількість

страхових брокерів на 1 од. (на кінець 2017 року зареєстровано 56 страхових і перестраховальних брокерів).

За наявними даними на 1 липня 2018 року в Україні працюють 292 страхові компанії, тобто ринок залишили ще 2 компанії.

Тенденція скорочення числа компаній викликана, на нашу думку, наступними факторами:

- добровільне припинення діяльності через невисоку ефективність операцій страховика;
- фінансова неспроможність через перевищення допустимого рівня страхових виплат і високих витрат на ведення справи;
- відкликання ліцензій у страховиків через недостатню капіталізацію.

У зазначеному контексті важливо підкреслити, що функція інвестування є однією з основних в діяльності страхових компаній, оскільки тимчасово вільні кошти, що акумулюються в страхових резервах, створюють основу для здійснення інвестиційної діяльності. Саме інвестиційний дохід сприяє підвищенню прибутковості в діяльності страховиків, а в ряді випадків дозволяє перекривати негативний результат по страхових операціях.

У табл. 2.2 наведені основні показники діяльності страховиків за 2011-2017 роки. Згідно з даними табл. 2.2, сукупні активи страховиків в 2017 році збільшився на 1,32 млрд. грн. в порівнянні з попереднім роком і досяг рівня 57,4 млрд. грн.

Продовживши тенденцію минулого року, в 2016 році страхові резерви зросли на 1,92 млрд. грн. до 22,86 млрд. грн.. Темп зростання резервів співвідноситься із зростанням премій 52%. В цілому співвідношення часток резервів незароблених премії, резерву заявлених, але неврегульованих збитків та резерву відбулися, але не заявлених збитків залишається стабільним.

Таблиця 2.2

Основні показники діяльності страховиків України у 2011-2017 рр.*

Показник	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відхилення, +/-	
								2017/2016	2017/2011
Страхова діяльність									
Валові страхові премії, млрд. грн.	22,69	21,51	28,66	26,77	29,74	35,17	43,43	+8,26	+20,74
Валові страхові виплати, млрд. грн.	4,86	5,15	4,65	5,07	8,10	8,84	10,53	+1,69	+5,67
Рівень валових виплат, %	22,69	21,51	28,66	26,77	29,74	35,17	24,63	+3,65	+9,85
Чисті страхові премії, млрд. грн.	17,97	20,28	21,55	18,59	22,36	26,46	28,49	+2,03	10,52
Чисті страхові виплати, млрд. грн.	4,70	4,97	4,57	4,89	7,60	8,56	10,26	+1,7	+5,56
Рівень чистих виплат, %	26,15	24,51	21,19	26,32	34,01	32,35	36,0	+3,65	+9,85
Страхові резерви та активи									
Обсяг страхових резервів, млрд. грн.	11,18	12,58	14,44	15,83	18,38	20,94	22,86	+1,92	+11,68
Загальні активи страховиків, млрд. грн.	48,12	56,23	66,39	70,26	60,73	56,08	57,4	+1,32	+9,28

* складено та розраховано автором за даними [55]

Боргове навантаження українських страховиків (відношення позикових коштів до капіталу) скорочується: у 2017 році співвідношення становило 5,1%, в 2016-5,6%, в 2015-7,3%.

При цьому вибір тих чи інших видів вкладення визначається тим, як довго кошти резервів перебувають в розпорядженні страхової компанії (табл. 2.3).

Сукупний обсяг активів українських страховиків продовжує збільшуватися: в 2017 році річний приріст склав 2,3%, обсяг активів досяг 57,38 млрд. грн.

Таблиця 2.3

Структура активів страховиків України у 2016-2017 р.*

Структура активів	Активи страховиків				Відхилення 2017/2016, +/-	
	млрд. грн.		питома вага, %		В сумі	В питомій вазі
	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2016	31.12. 2017		
Активи, визначені ст.31 ЗУ «Про страхування», у тому числі:	35,07	36,08	100,0	100,0	+1,01	x
1) грошові кошти на поточних рахунках	2,93	2,76	8,3	7,6	-0,17	-0,70
у тому числі						
1.1) в іноземній валюті	0,71	0,52	2,0	1,4	-0,19	-0,60
2) банківські вклади (депозити)	11,53	12,24	32,9	33,9	+0,71	+1,00
у тому числі						
2.1) в іноземній валюті	2,09	1,79	6,0	5,0	-0,29	-1,00
3) банківські метали	0,03	0,04	0,1	0,1	+0,01	0,00
4) нерухоме майно	2,60	2,66	7,4	7,4	+0,06	0,00
5) акції	7,97	6,65	22,7	18,4	-1,32	-4,30
6) облігації	0,85	0,90	2,4	2,5	+0,05	+0,10
7) іпотечні сертифікати	0,09	0,09	0,3	0,2	0,00	-0,10
8) цінні папери, що емітуються державою	5,54	6,57	15,8	18,2	+1,03	+2,40
9) права вимоги до перестраховиків	3,47	4,05	9,9	11,2	+0,58	+1,30
у тому числі						
9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2,03	2,43	5,8	6,7	+0,40	+0,90
10) інвестиції в економіку України	31,9	99,0	0,1	0,3	+67,10	+0,20

* складено автором за даними [55]

При цьому відношення активів до ВВП збільшилася на 0,2 п.п. до 2,2%. Традиційно найбільшу вагу в структурі активів страховиків займають банківські вклади. У 2017 році зростання банківських вкладів на 0,71 млрд. грн. (з 11,53 млрд. грн. до 12,24 млрд. грн.) призвело до збільшення частки цього виду вкладень на 1 в.п. до 33,9% з 32,9%. Частка дебіторської заборгованості знизилася на 1,3 п.п. до 17,7%. При цьому сукупний обсяг дебіторської заборгованості зріс на 7%, що, в тому числі, пов'язано з ростом іншої дебіторської заборгованості (55% від сукупного обсягу) на 9,9%.

Частка вкладень в облігації збільшилася на 0,1 в.п. до 2,5%, обсяг склав 0,90 млрд. грн. (+ 0,05 млрд. грн.). Також зросла частка вкладення страховиків в державні цінні папери України до 18,2%. Вкладення в державні цінні папери папери залишаються на третьому місці після банківських вкладів та акцій (18,2% в загальній структурі вкладень). Частка вкладень в акції зменшилася на 4,3 в.п. до 18,4%, обсяг склав 6,65 млрд. грн. (- 1,35 млрд. грн.).

У 2016 році найбільш істотно (більше, ніж втричі – з 31,9 до 99,0 млрд. грн.) зросли інвестиції в економіку держави, проте частка вкладень страховиків в активах залишається дуже низькою – на рівні 0,3%, приріст склав 0,2 в.п. Частка перестраховиків у страхових резервах не змінилася, залишившись на рівні 4%. У 2017 році на 0,06 млрд. грн. збільшилися вкладення страховиків в нерухоме майно (до 2,66 млрд. грн.), при цьому їх частка не змінилася (7,4%). Обсяг вкладень в грошові кошти впав на 0,17 млрд. грн. до 2,76 млрд. грн..

Страхові премії за видами страхування у 2016 – 2017 рр. відображено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Страхові премії за видами страхування у 2016 – 2017 рр.*

Види страхування	Страхові премії, млрд. грн.				Структура страхових премій, %			
	валові		чисті		валових		чистих	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Страхування життя	2,76	2,91	2,75	2,91	7,8	6,7	10,4	10,2
Інші види страхування, у т. ч.	32,41	40,52	23,71	25,58	92,2	93,3	89,6	89,8
Особисте страхування	4,21	5,49	3,97	4,90	12,0	12,6	15,0	17,2
Майнове страхування	20,22	25,50	12,81	12,89	57,5	58,7	48,4	45,2
Страхування відповідальності	2,34	3,25	1,67	1,92	6,6	7,5	6,3	6,7
Недержавне обов'язкове страхування	5,64	6,28	5,26	5,86	16,0	14,5	19,9	20,6
Державне обов'язкове страхування	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього (всі види страхування)	35,17	43,43	26,46	28,49	100,0	100,0	100,0	100,0

* складено автором за даними [55]

За темпами зростання у 2017 році страхування життя не стало лідером. Збори страховиків в цьому сегменті зросли за рік лише на 5,7% - до 2,9 млрд. грн. Виплати по страхуванню життя виросли на 33% - до 556,3 млн. грн., що обумовлено закінченням терміну дії укладених раніше довгострокових договорів (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Основні показники діяльності ринку страхування життя та його динаміка за 2015-2017 рр.*

* складено автором за даними [55]

З метою оцінки інвестиційної діяльності вітчизняних страхових компаній проведемо аналіз обсягів сформованих ними страхових резервів за видами протягом 2011–2017 рр., які є основним джерелом формування інвестиційного доходу (табл. 2.5).

Динаміка страхових резервів та активів страховиків протягом періоду, що досліджується, має в цілому зростаючу тенденцію, незважаючи на зменшення загальних активів страховиків у 2015 р. порівняно з 2014 р. на 9,5 млрд. грн. При цьому прослідковується збільшення обсягів сформованих страхових резервів 64,4% переважно за рахунок зростання резервів зі страхування життя на 158,6%. Така ж тенденція прослідковується і в 2016

році, а вже в 2017 році маємо як зростання активів (на 1,32 млрд. грн.), так на 1.93 млрд. грн. В цілому за 7 років резерви зросли на 11,68 млрд. грн.

Таблиця 2.5

Динаміка страхових резервів страховиків у 2011-2017 рр., млрд. грн.*

Показники	Рік							Відхилення , +/-, 2017 / 2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Обсяг сформованих страхових резервів, у т.ч.:	11,18	12,58	14,44	15,83	18,38	20,93	22,86	+11,68
– зі страхування життя	2,66	3,22	3,85	5,31	6,89	7,83	8,39	+5,73
– технічні резерви	8,52	9,36	10,59	10,52	11,49	13,1	14,47	+5,95
Загальні активи страховиків	48,12	56,22	66,39	70,26	60,73	56,08	57,38	+9,28

* складено автором за даними [55]

Технічні резерви в 2017 р. порівняно з 2011 р. збільшились на 5,95 млрд грн.(+169,9%). Але у структурі сформованих страхових резервів (рис. 2.2) технічні резерви займають найбільшу питому вагу (76,2%) в 2011 році.

Рис. 2.2. Динаміка структури страхових резервів страховиків у 2011-2017 рр.

* складено автором за даними [55]

Частка резервів зі страхування життя поступово збільшується до 207 року, а саме в 2016 р. порівняно з 2011 р. вона зростає на 13,7%, але в 2017 році спостерігаємо незначне зниження з 37,4 % до 36,7%.

Відзначимо, що напрямки розміщення страхових резервів жорстко регламентовані.

Зокрема:

- визначається допустимість інвестицій, тобто законодавчо встановлюється перелік дозволених напрямків інвестування, а також конкретизуються їх спрямування з метою обмеження ризикованих вкладень;
- інвестиції страховиків повинні володіти прийнятним рівнем ризику і ліквідністю. Наявність структурних співвідношень активів і резервів покликане забезпечити дотримання цих принципів;
- інвестиційний портфель страховика повинен бути в достатній мірі диверсифікований. Дана вимога взаємопов'язана з принципом ліквідності вкладень. За рахунок розосередження вкладень по різних галузях і інструментах інвестування у компанії знижується ризик ліквідності в разі нестабільності на фондовому ринку;
- обмеження обсягу вкладень в один вид активу;
- активи повинні відповідати зобов'язанням перед страхувальниками, оскільки виступаючи в ролі інвестора, страховик не тільки набуває нового для себе джерела доходу, але і піддає себе додатковим небезпекам.

Отже, управління інвестиційними ресурсами в страхуванні це складний процес. Його ефективність визначається, перш за все, створенням оптимальних умов діяльності на ринку капіталів з боку держави. Безумовно, що регулюючі заходи повинні проводитися з урахуванням позитивного досвіду інших країн, на який, однак, не можна сліпо покладатися, оскільки в умовах несформованого ринку ефект може бути як позитивним, так і негативним.

Характерною тенденцією минулого року є посилення конкуренції, обмежена пропозиція асортиментного складу страхових продуктів, висока територіальна концентрація великих страхових компаній в промислових регіонах, що мають розвинені філіальні мережі, жорстко керовані головними організаціями, часто без урахування специфіки відповідного регіонального сегмента страхового ринку, неконкурентні і дискримінаційні умови закупівель страхових послуг. Проте, страховикам вдалося забезпечити зростання ключових фінансових показників, що свідчить про підвищення результативності фінансової стратегії, яка використовується власниками і топ-менеджерами ряду страхових компаній (153 компанії отримали прибуток за підсумками 2017 року, а у решти збиток).

Таким чином, за даними 2017 р. загальна кількість страхових компаній в Україні становила 294 од., скоротившись за період дослідження на 50% (-148 од.); значного скорочення зазнали СК Life (-117 од.). Однак доречно зазначити, що попри значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій (99%) акумулюють 200 СК non-Life та 20 СК Life. Обсяг сформованих резервів станом на 01.01.2018 становив 43,43 млрд. грн (+20,74 млрд. грн. у порівнянні із 2011 р.), також відмічено зростання за період дослідження активів страховиків на 9,28 млрд. грн. Проте, в 2015 р. Почалася тенденція зменшення обсягу загальних активів страховиків, проте, незважаючи також на скорочення кількості компаній, обсяг валових премій постійно збільшується і у 2017 р. порівняно з 2011 р. зріс на 20,74 млрд. грн., а приріс виплат становив 5,67 млрд. грн.

Зростання страхових резервів страховиків у 2011-2017 рр. (на 11,68 млрд. грн.) супроводжувалося зміною в структурі: частка резервів зі страхування життя поступово збільшується (з 23,8% до 36,7%), при одночасному зменшенні частки технічних резервів з 76,2 % до 63,3%.

2.2. Оцінка інвестиційного потенціалу страхової компанії (на прикладі ПрАТ «Страхова компанія «ТАС»)

Приватне акціонерне товариство «Страхова Компанія «ТАС» (далі по тексту ПрАТ «СК «ТАС»)) працює на страховому ринку України і на сьогодні є однією з найбільших компаній-лідерів українського страхового ринку. Регіональна мережа ПрАТ «СК «ТАС» на 10.07.2018 року налічує 25 філій та 25 Центрив клієнтського сервісу, які функціонують по всій Україні. ПрАТ «СК «ТАС» має власний Контакт-центр. В ПрАТ «СК «ТАС» працює понад 2 тисяч співробітників. ПрАТ «СК «ТАС» пропонує понад 80 страхових продуктів із обов'язкових та добровільних видів страхування.

Основною метою компанії є отримання прибутку за рахунок проведення страхової діяльності відповідно до чинного законодавства України.

Предметом діяльності компанії є захист майнових інтересів фізичних і юридичних осіб при настанні певних подій (страхових випадків) за рахунок грошових коштів, що формуються шляхом сплати ними страхових внесків (страхових премій).

Страхування здійснюється на підставі договорів майнового, особистого страхування, страхування відповідальності, укладених страхувальником зі страховиком. Компанія має право здійснювати зазначені види діяльності після отримання відповідного дозволу (ліцензії). ПрАТ «СК «ТАС» здійснює свою діяльність на підставі Статуту.

Організаційна структура ПрАТ «СК «ТАС» складається з голови правління та заступників, які є членами правління. Структуру наглядової ради ПрАТ «СК «ТАС» представлено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Структура наглядової ради ПрАТ «СК «ТАС»
* складено автором за даними [59]

Генеральний директор здійснює керівництво поточною діяльністю одночасно з Правлінням, що є колегіальним виконавчим органом ПрАТ «СК «ТАС». Він підзвітний Загальним зборам акціонерів і Ради директорів ПрАТ «СК «ТАС».

Діяльність страхових компаній традиційно підрозділяється на страхову, фінансову та інвестиційну. В результаті здійснення всіх перерахованих видів діяльності страхової компанії генеруються відповідні грошові потоки, які, по суті, є об'єктом управління в процесі функціонування страховика.

Саме ефективна організація і управління грошовими потоками є запорукою сталого розвитку страхової компанії, основною передумовою досягнення нею високих кінцевих фінансових результатів діяльності та визначає її ділову репутацію.

На сьогодні статутний капітал компанії становить 79,541 млн. грн.

Проведемо більш детальний аналіз діяльності ПрАТ «СК «ТАС» на підставі публічної фінансової звітності (Додаток А). В табл. 2.6 можна прослідкувати динаміку основних показників діяльності компанії за 2015-2017 рр.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки основних показників діяльності ПрАТ «СК «ТАС» за 2015-2017 рр.*

Показник	Рік			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Темп приросту, %	
	2015	2016	2017	2016 / 2015	2017 / 2015	2015 / 2016	2015 / 2017
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід, тис.грн	408477	445520	325968	37043	-82509	+9,07	-20,20
Собівартість, тис.грн	103270	21315	18190	-81955	-85080	-79,4	-82,39
Валовий прибуток, тис.грн	305207	307392	180311	2185	-124896	+0,72	-40,92
Чистий прибуток, тис.грн.	40473	29741	27424	-10732	-13049	-26,5	-32,24
Активи, тис.грн	229360	323287	406308	93927	176948	40,95	77,15
Середня величина необоротних активів	81412,5	103477	118090	22064	36677,5	27,10	45,05
Середня величина оборотних активів, тис.грн	147948	219810	288218	71862	140270	48,57	94,81
Середня величина власного капіталу, тис.грн	94543	122704	150482	28161	55939	29,79	59,17
Середня величина залученого капіталу, тис.грн	134817	200583	255826	65766	121009	48,78	89,76
Надходження страхових платежів, тис. грн.	408477	445520	325968	37043	-82509	9,07	-20,20
Валові страхові премії, тис. грн.	503141	636520	626945	133379	123804	26,51	24,61
Страхові виплати, тис. грн.	195876	200760	143984	4884	-51892	2,49	-26,49
Фінансовий результат від страхової діяльності, тис. грн.	212601	244760	181984	32159	-30617	15,13	-14,40
Рентабельність діяльності, %	52,0	55,0	56,0	+3	+4	+5,77	+7,69
Рентабельність страхової організації	43,0	24,0	18,0	-19	-25	-44,2	-58,14
Коефіцієнт виплат, %	50,0	45,0	44,0	-5	-6	-10,0	-12,00

* розраховано автором за даними [59]

Зробивши розрахунок показників і провівши аналіз діяльності ПрАТ «СК «ТАС» можна зробити висновок, що чистий прибуток за 3 роки

зменшився на 82,509 млн. грн., який в 2015 р. становив 408,477 млн. грн., а в 2017 р. – 325,968 млн. грн. Рентабельність страхової організації має суттєве зниження, а саме, з 43,0% в 2015 році до 18,0% а 2017 році. Коефіцієнт виплат дещо зменшився: а саме на 6% у порівнянні з 2015 роком і становить в 2017 році 44,0%.

У порівнянні з 2015 роком на 123,8 млн. грн. (24,61%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, при цьому страхові виплати зменшилися на 51,8 млн. грн. (26,5%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всіх видах страхування.

До доходів від страхової діяльності належать: зароблені страхові платежі; комісійні винагороди за перестраховування; частка від страхових сум і страхових відшкодувань, сплачених перестраховикам; повернуті суми із централізованих страхових резервних фондів; повернуті суми технічних резервів та інших незароблених премій. Разом ці доходи складають валовий дохід страхової організації, основним джерелом якого є надходження від страхових платежів. Динаміка надходжень страхових платежів СК «ТАС» за 2016-2017рр. Відображено в табл.2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка надходжень страхових платежів СК «ТАС» за видами страхування у 2016-2017рр.*

Види страхування	Базовий період (2016)		Звітний період (2017)		Абсолютне відхилення, +/-		Темп росту, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Особисте страхування	10418,7	2,78	9182,2	2,89	-2982,4	+0,11	75,9
Майнове страхування	208775,5	55,77	151884,6	47,78	-92694,9	-7,98	62,7
Страхування відповідальності	5706,0	1,52	4119,0	1,30	-2566,4	-0,23	62,2
Обов'язкове страхування	149458,0	39,92	152677,0	48,03	-21291,7	+8,11	88,0
Разом	374372,2	100	100,00	100	-56509,4	x	73,2

* розраховано автором за даними [59]

Страхових платежів у 2017 році порівняно з 2016 роком надійшло менше на -56509,4 тис. грн. особливо знизився обсяг платежів із майнового страхування – на 92694,9 тис. грн., або на 37,3%, як і страхування відповідальності (на 37,8%, хоча останнє в сумі склало лише 2566,4 тис. грн..

До витрат страховика належать:

- виплата страхових сум і страхових відшкодувань;
- відрахування до централізованих страхових резервних фондів;
- відрахування у технічні резерви;
- витрати на проведення страхування;
- інші витрати, що включаються до собівартості страхових послуг.

Головним елементом витрат є виплати страхового відшкодування і викупних сум. Вивчимо їх динаміку в розрізі страхових ризиків, видів страхування, страхових організацій (табл.2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка страхових виплат СК «ГАС» за видами страхування у 2016 - 2017 рр., тис. грн.*

Види страхування	Базовий період (2016)	Звітний період (2017)	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
Особисте страхування	3666,4	3473,0	-193,4	94,7
Майнове страхування	144669,5	86842,2	-57827,4	60,0
Страхування відповідальності	393,3	514,5	121,3	130,8
Обов'язкове страхування	51992,1	53154,3	1162,2	102,2
Разом	374372,2	200760	-56776,0	71,7

* розраховано автором за даними [59]

Страхові виплати, як видно з табл. 2.8, у 2017 році порівняно з 2016 роком знизилися на 56776 тис. грн. (-28,3%), особливо зниження зазнало майнове страхування (-57827,4 тис. грн., або -40%), а страхові виплати з обов'язкового страхування підвищились на 30,8% до 514,5 тис. грн., як і обов'язкове страхування (+2,2%).

Отже, сукупний інвестиційний потенціал можна охарактеризувати

значенням показника загальних активів страховика і активів для представлення коштів страхових резервів (згідно з вимогами ст. 31 Закону України «Про страхування»). Зазначимо, що з 2015 р. до 2017 р. інвестиційний потенціал ПрАТ «СК «ТАС» зріс у 1,54 рази (з 307,8 до 406,3 млрд грн). Збільшився і обсяг інвестиційних активів, а саме із 249,2 млрд грн. у 2015 р. до 284,5 млрд грн. 2017 р. Спостерігається щорічне зростання загальних активів ПрАТ «СК «ТАС» і в останній звітний рік становить +135,1 млрд грн., тобто загальний тренд інвестиційного потенціалу страхові компанії позитивний.

З метою подальшого дослідження активи СК «ТАС» систематизуємо за ліквідністю. Аналіз представлених в табл. 2.9 даних показує, що величина активів СК «ТАС» за 2017 р збільшилася на 9,1%.

Таблиця 2.9

Структура активів, в тому числі інвестиційних СК «ТАС» у 2016-2017 рр., %*

Актив	на 01.01.2017	на 01.12.2017	Абсолютний приріст, +/-
Грошові кошти	9,9	4,4	-5,50
Дебіторська заборгованість за операціями страхування	15,3	16,6	+1,30
Депозити в банках	26	26,7	+0,70
Векселі організацій	3,1	5,6	+2,50
Вкладення в акції	4,8	5,5	+0,70
Вкладення в облігації	8,9	5,6	-3,30
Позики надані	1,2	1,4	+0,20
Частка перестраховування у страхових резервах	10,7	11,7	+1,00
Активи, необхідні для здійснення діяльності	7,0	8,8	+1,80
Інші активи	13,1	13,5	+0,40
Всього	100	100	x

* розраховано автором за даними [59]

При цьому готівкові та безготівкові грошові кошти на кінець 2017 р скоротилися більше ніж на 6 млн. грн., а в структурі – на 5,5 в.п.. Проте, дебіторська заборгованість за операціями страхування і перестраховування

зросла майже вдвічі, а в структурі на 1,3 в.п.. Це говорить про те, що страховики збільшили період розстрочки страхової премії для клієнтів у зв'язку з фінансовою ситуацією, яка погіршилася.

Сума банківських депозитів за аналізований період зросла, причому сталося це за рахунок приросту рахунків в банках, що мають рейтинги, встановлені відповідно до правил розміщення страховиками страхових резервів і вимог, що пред'являються до складу та структури активів, прийнятих для покриття власних коштів страховика. Звідси випливає висновок, що страховики стали прагнути до більшої надійності вкладень в умовах економічної нестабільності, втім, як і будь-який раціонально діючий суб'єкт економіки.

Розглядаючи структуру вкладень в цінні папери, можна відзначити наступне. Обсяги купівлі векселів ПрАТ «СК «ТАС» скоротилися, хоча і незначно, але питома вага в структурі їх небагато зросла. У цьому можна вбачати тенденцію очищення складу інвестиційних вкладень від так званих активів неінвестиційної якості. На сьогоднішній день ні у кого не виникає сумнівів з приводу того, що векселі - найбільш ризиковий фінансовий інструмент. Тому небажано включати його до складу інвестиційного портфеля, в тому числі і через короткостроковість. Особливо це стосується інвестицій інституційних інвесторів. Вкладення в облігації зменшилися. Очевидно, це обумовлено зниженням кредитного рейтингу ряду емітентів, які раніше успішно залучали кредитні ресурси з фінансового ринку.

Оскільки на даний момент серед науковців немає єдиного підходу до оцінки інвестиційного потенціалу страхової компанії, як розуміння і самого терміну «інвестиційний потенціал», пропонуємо на підставі інформації, яка може бути отримана з фінансової звітності страховиків, врахувати наступні критерії:

- 1) Доходність: результативність інвестиційної діяльності страховика, як частину його загальної господарської діяльності, що допоможе з'ясувати який вплив мають розміщені активи на загальну дохідність компанії;

2) Ліквідність: співвідношення активів, які мають різний рівень ліквідності та джерел їх фінансування;

3) Диверсифікація: диверсифікація окремих елементів капіталу та інвестиційних вкладень;

4) Динаміка: активи, інвестиційний портфель страховика.

Аналіз діяльності страховика для визначення інвестиційного потенціалу та ефективності його використання застосуємо 10 показників, згрупованих за визначеними вище критеріями (Додаток Б).

Характеристику інвестиційного потенціалу ПрАТ «Страхова компанія «ТАС» здійсимо на основі показників фінансової звітності в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка характеристик інвестиційного потенціалу ПрАТ «Страхова компанія «ТАС» у 2015-2017 рр.*

№ з/п	Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1.1.	Дохідність власного капіталу	42,8	24,2	18,2
1.2.	Дохідність інвестицій	4,3	4,8	6,7
1.3.	Дохідність розміщення страхових резервів	15,2	12,2	18,8
2.1	Ліквідність активів	73,3	75,6	48,5
2.2.	Покриття ліквідними активами страхових резервів	102,1	123,2	142,5
2.3	Покриття ліквідними активами та інвестиціями страхових зобов'язань	176,5	198,6	238,4
3.1	Участь в капіталі	x	x	x
3.2	Частка страхових резервів в активах	45,9	40,8	34,0
4.1	Зростання активів	x	110,0	139,9
4.2	Зростання інвестиційного портфеля	x	99,4	114,8

* розраховано автором за даними [48]

Щоб оцінити дотримання принципу диверсифікації, який є основним у процесі управління інвестиційними ризиками, доцільно розділити напрямки вкладень СК «ТАС» на три групи:

- інструменти грошового ринку (грошові кошти, придбані векселі, банківські депозити);
- інструменти ринку капіталів (облігації, акції, нерухоме майно, позики страхувальникам);

- не інвестиційні активи, які не є предметом цілеспрямованого вкладення грошових коштів для отримання прибутку (частка страхової премії, передана в перестраховання; активи, необхідні для здійснення діяльності та інші активи).

Підводячи підсумки, можна сказати, що ПрАТ «Страхова компанія «ТАС» поки займає вкрай слабку позицію на українському фінансовому ринку в порівнянні з іншими кредитними і фінансовими організаціями. Такі компанії, як ПрАТ «Страхова компанія «ТАС» виявляються менш захищеними, а якщо говорити про терміновість інвестування різними типами фінансових організацій, то у страхових компаній переважають середньострокові вкладення. У решти фінансових посередників найбільшу питому вагу займають короткострокові активи. Звідси випливає висновок, що в перспективі саме страховики здатні забезпечити реальний сектор економіки необхідними інвестиційними ресурсами. Безумовно, банківська система ще не одне десятиліття буде займати домінуючу позицію на фінансовому ринку. Однак, як показує зарубіжний досвід, банкам, які спеціалізуються на коротко- та середньострокових операціях, інвестиційна діяльність в традиційному розумінні не властива. Тому необхідна адекватна державна політика в галузі розвитку системи накопичувального страхування та пенсійного забезпечення, а також в області інвестиційної політики.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОСИЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СТРАХОВИКІВ В УКРАЇНІ

3.1. Оптимізація важелів державного регулювання підвищення інвестиційних можливостей страховиків України

Основою державного регулювання інвестиційної діяльності страховиків в Україні є Закони України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про страхування», «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», «Про цінні папери та фондовий ринок», а також Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика, затверджене Розпорядженням Нацкомфінпослуг № 850 від 07.06.2018 р.

Відповідно до чинного законодавства, правила розміщення страховиками коштів страхових резервів зводяться до такого:

- визначається допустимість інвестицій, тобто законодавчо встановлюється перелік дозволених напрямів інвестування;
- встановлені обмеження на всі види вкладень (у практиці розвинених страхових ринків існують мінімальні та максимальні обмеження, в Україні – лише максимальні, що свідчить про більшу свободу у виборі об'єктів інвестування);
- інвестиції страховиків повинні володіти прийнятним рівнем ризику і ліквідністю;
- обмеження обсягу вкладень в один вид активу, це робиться для запобігання утворенню афілійованих структур.

Згідно із Законом України «Про страхування», а також із Розпорядженням Держфінпослуг кошти страхових резервів мають бути

представлені активами таких категорій і розміщені з обов'язковим дотриманням таких співвідношень [4]:

- 1) грошові кошти на поточному рахунку – 5%;
- 2) банківські вклади (депозити), у тому числі валютні вкладення згідно з валютою страхування, та ощадні сертифікати – у кожному банку не більше 30%;
- 3) нерухоме майно – не більше 20% від загального обсягу резервів за кожним об'єктом, при цьому вкладення в один або декілька об'єктів нерухомості, які розташовані поряд і розглядаються як один цілісний майновий комплекс – не більше 5%;
- 4) акції, облігації підприємств – не більше 40%, у тому числі:
 - акції та ощадні облігації, які котируються на фондовій біржі, – не більше 5% одного емітента;
 - акції та процентні облігації, які котируються на фондовій біржі, – не більше 20%, із них акцій та процентних облігацій одного емітента – не більше 5%;
 - акції та процентні облігації, які не котируються на фондовій біржі, – не більше 10%, із них акцій та процентних облігацій одного емітента – не більше 2%;
 - цінні папери, що емітуються державою, – не більше 20%;
- 5) права вимоги до перестраховиків – не більше 50%, у тому числі до одного перестраховика – не більше 10%, права вимоги до перестраховиків-нерезидентів – не більше 25%;
- 6) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України, – не більше 15%, із них в окремий об'єкт інвестування – не більше 5%;
- 7) банківські метали – не більше 15%, у тому числі які знаходяться на зберіганні однієї депозитарної установи, – не більше 5%.

Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній науковці пропонують встановити норматив вкладень в цінні

папери, які не котируються на фондовій біржі, на рівні не більше 30%. Це дозволить забезпечити фінансову підтримку малого та середнього бізнесу, підконтрольність інвестицій з боку інвесторів-страховиків, ріст диверсифікації інвестиційного портфеля, а збільшення обсягів страхових премій та резервів сприятиме тому, що інвестиційна діяльність страховиків буде мати реальний, а не спекулятивний характер [11, с. 45]. Привертає увагу той факт, що акції та облігації, які котируються на фондовій біржі, мають однакові обмеження. Рангова характеристика цих фінансових активів за факторами ризику, доходності та ліквідності прямо протилежна, що повинно знайти відображення у нормативних актах. Страхові компанії зі страхування життя зацікавлені в таких цінних паперах, які б забезпечили мінімальну ставку доходності в умовах прогнозованих темпів інфляції. Тому держава може запровадити нові державні цінні папери, орієнтуватись переважно на вітчизняних інвесторів, розміщувати державні позики на внутрішньому ринку, забезпечуючи необхідний рівень доходності, який би перевищував інфляційні очікування. Це дало б змогу активізувати інвестиційну діяльність фінансових посередників, особливо страхових компаній, а також не допустити відтоку коштів за межі країни.

Однією з цілей державного регулювання інвестиційної діяльності є забезпечення необхідної платоспроможності страховиків. Знецінення національної валюти істотно впливає не тільки на страховий ринок в цілому, але й на платоспроможність страховика. Для зменшення негативного впливу зміни обмінного курсу гривні необхідно вдосконалити порядок використання іноземної валюти в страховій діяльності, в тому числі спростити перелік підтверджуючих документів і процедур узгодження купівлі іноземної валюти. Крім цього, важливо надати страховим компаніям можливість в межах, встановлених чинним законодавством, купувати іноземну валюту з метою покриття частини страхових резервів в іноземній валюті за договорами страхування, іншими, ніж страхування життя. Це буде сприяти і

підвищенню платоспроможності страхових компаній, і підвищенню рівня захисту страхувальників.

Законодавці та органи нагляду, вирішуючи питання забезпечення необхідної платоспроможності страховиків, не приділяють достатньої уваги дотриманню прав страхових компаній як інституціональних інвесторів. Від цього в значній мірі залежить можливість своєчасного і повного виконання ними зобов'язань перед клієнтами. На страховому ринку часто виникають ситуації, коли виконання умов по страховим відшкодуванням залежить не лише від страхових компаній, але й від бажання та можливостей держави, інших учасників фінансового ринку виконати свої зобов'язання. У зв'язку з цим необхідно законодавчо надати право страховим компаніям здійснювати контроль за розміщеними страховими резервами шляхом участі в радах директорів підприємств, в які інвестовано кошти, регулярного отримання інформації щодо прийняття ними управлінських рішень, поточного фінансового стану.

Важливим аспектом роботи для забезпечення стабільності, створення умов для сталого розвитку страхової індустрії та посилення системи захисту прав споживачів страхових послуг є розгляд і прийняття Верховною Радою України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання ринків фінансових послуг» (рег. № 8415 від 25.05.2018 р). Документом пропонується унормувати принципи захисту прав споживачів фінансових послуг та посилити вимоги до реклами фінансових послуг. Також вводиться можливість ведення електронного документообігу між фінансовою установою та споживачем відповідно до чинного законодавства, нормуються процедури реорганізації і припинення роботи небанківських фінансових установ, вводиться можливість передачі портфеля договорів надання фінансових послуг, нормуються заходи державного нагляду (контролю) за діяльністю небанківських фінансових установ.

Страховикам сьогодні необхідно створити передумови для подальшого перетворення страхових компаній в крупних інституційних інвесторів, яким би довіряли громадяни, тому необхідно вдосконалювати державне регулювання у сфері страхування та підвищення фінансової грамотності населення. Важливим є формування атмосфери довіри населення для стимулювання інвестування вільних фінансових ресурсів в бізнес через страхові компанії, які професійно займаються інвестиціями.

На сьогоднішній день самим незадіяним ресурсом є довгострокове страхування життя, яке є ефективним інструментом інвестиційної діяльності та допомагає трансформувати заощадження населення в довгострокові інвестиції. Зараз проблема українського страхового ринку полягає в тому, що населення не готове передавати свої заощадження страховим компаніям, щоб вони стали довгостроковими інвестиціями і приносили дохід, в той же час, сприяли розвитку економіки країни.

Вирішити завдання по трансформації заощаджень населення в довгострокові інвестиції через страхові компанії можна шляхом здійснення систематичних і послідовних дій держави за наступними напрямками:

- стимулювати довгострокове страхування життя, в тому числі пенсійне страхування (наприклад, надання пільг по оподаткуванню фізичних осіб);
- надання гарантій виплат (можна використовувати той же механізм, що і гарантування за банківськими вкладками);
- формування механізму розміщення резервів в інвестиційні інструменти, які задовольняють вимогам страхових організацій за такими критеріями як диверсифікація, зворотність, прибутковість і ліквідність;
- створення системи з реалізації державного контролю за дотриманням норм функціонування даного ринку.

Серед недоліків діючої системи державного регулювання розміщення страхових резервів - існуючі нормативи, які не відповідають реаліям ринку; обмеженість напрямів інвестування та мінливість нормативних актів [11, с. 44].

Зовнішні та внутрішні загрози страхового ринку України представлені на рис. 3.1.

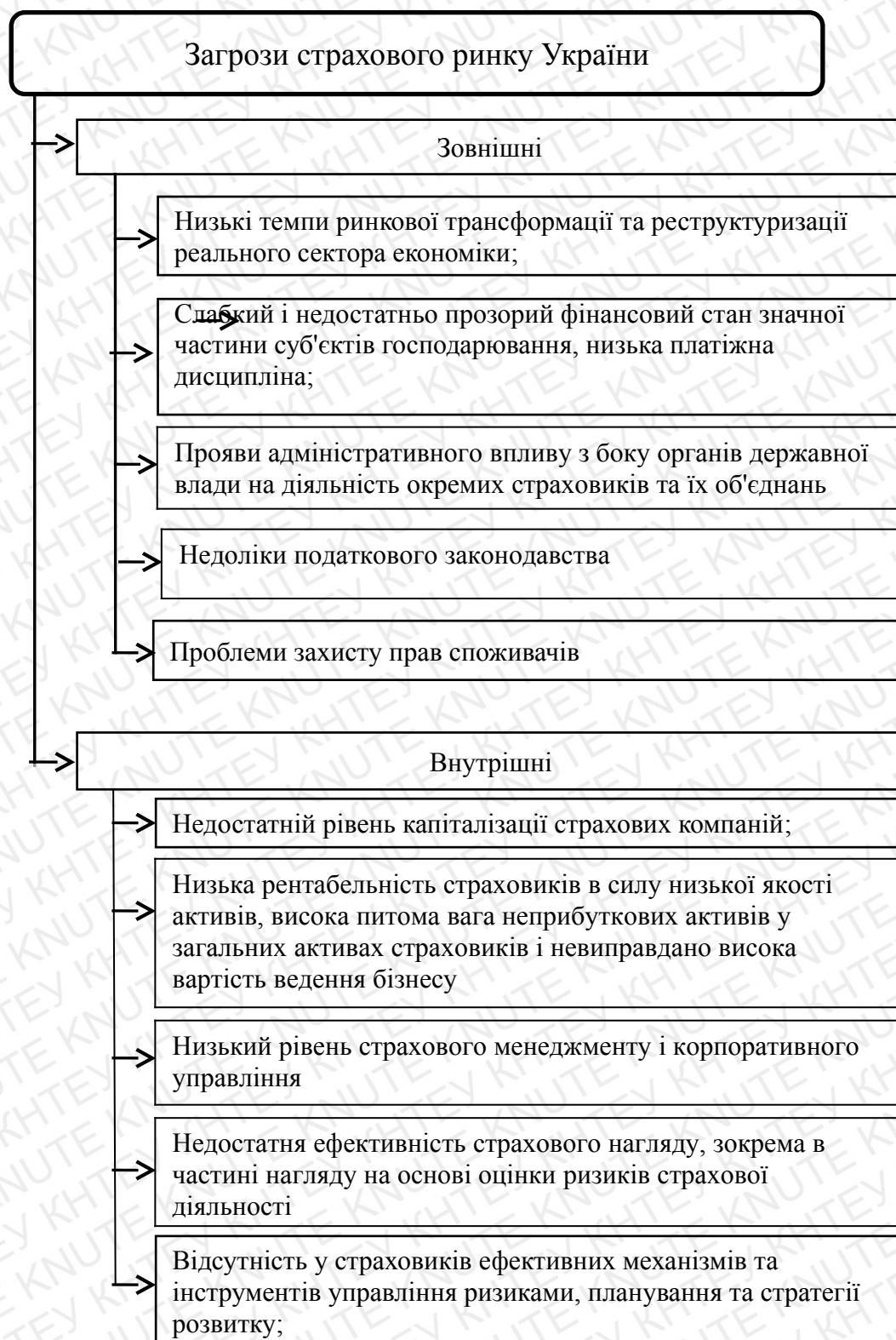

Рис. 3.1. Зовнішні та внутрішні загрози страхового ринку України

Сучасний розвиток страхування в Україні стримується як за рахунок проблем, які притаманні суто страховому ринку, так і тих, що знаходяться поза ним. Недостатній рівень капіталізації ринку, несприятливі умови для інвестування, відсутність надійних інвестиційних інструментів і державних гарантій під інвестиційні проекти, недосконалість податкового законодавства негативно впливають на інвестиційну привабливість страхового ринку України, а від так уповільнюють його розвиток [11, с. 38].

Серед масштабних процесів, які необхідно стимулювати всередині страхового сектора для цілей посилення інвестиційного потенціалу, можна особливо відзначити такі, як: укрупнення страхових компаній і концентрація страхових капіталів; забезпечення спеціальними сукупними резервами страхових пулів нових спільних страхових продуктів; об'єднання страхового і банківського бізнесу не тільки в плані взаємодії, але і в плані переходу на рівень договірної партнерства, створення спільних фінансово-страхових продуктів.

Не можна не враховувати і досягнення в сфері цифрових технологій. Вони виступають платформою ефективності та конкурентоспроможності всіх ринків, зумовлюють перехід до нових бізнес-моделей і стратегій, служать основою для створення нових продуктів (послуг), цінностей і каналів комунікацій.

Глобальними тенденціями в страховій індустрії в найближчі роки будуть використання онлайн ресурсів для вибору страхового продукту, придбання полісів страхування через інтернет, використання мобільних додатків страховиків і готовність ділитися інформацією про своє життя для отримання кращих пропозицій від страхових організацій. Очевидно, що ІТ-пріоритетами страховиків стануть розширення електронних каналів продажів, широка інтеграція інформаційних систем, застосування елементів інтернету і прискорення впровадження змін. Страхові організації будуть змушені фокусуватися на швидкому й якісному врегулюванні збитків, аналізі потреб і поведінки клієнтів, розробці індивідуальних ціннісних пропозицій і

додаткові послуги. Потужна інфраструктура у вигляді високого проникнення мобільного зв'язку і смартфонів в поєднанні з добре освіченим і технологічно грамотним населенням сприятиме прискоренню розвитку фінансових технологій.

При цьому, важлива участь держави в стимулюванні та забезпеченні фінансової доступності «цифрових» технологій для споживачів, а також ініціювання та впровадження національних проектів «цифровізації». У тому числі для забезпечення необхідного рівня загальної безпеки і комфорту проживання громадян, у сфері охорони здоров'я, в сфері електронної ідентифікації, для модернізації інфраструктури міст і т.д.

Таким чином, підвищення інвестиційного потенціалу, вибір оптимальної стратегії, ефективна комунікація та побудова довгострокових відносин з клієнтами можуть надати страховій організації значну конкурентну перевагу.

Під тиском реальних проблем, які диктуються економічною практикою, сфера фінансових послуг знаходиться в постійному розвитку, з'являються нові інструменти, які раніше не використовувалися, удосконалюється фінансова механізм на макро- і мікрорівнях, триває процес реформування нормативно-правових та організаційних систем реалізації підприємницької ініціативи.

3.2. Стратегія інвестиційної діяльності страхових організацій в умовах національної економіки

Політична та економічна нестабільність в першу чергу негативно впливає на інвестиційну діяльність. Підтвердженням цьому є загальна невизначеність місця та ролі страхування в українському суспільстві та неузгодженість регуляторної політики у сфері страхування, корупція у державних органах влади. Відсутнє чітке усвідомлення того, що розвинений

страховий ринок не існує за умов фінансово та соціально-економічної нестабільності [11, с. 41].

В умовах ринкової економіки страхування є важливим чинником розгортання інвестиційної діяльності. Страхові компанії виступають у двох якостях. З одного боку в процесі здійснення своєї основної (операційної) діяльності вони страхують економічні інтереси суб'єктів господарювання від ймовірних ризиків і цим самим стимулюють інвестиційну активність, з іншого – виступають безпосередніми інвесторами.

Таким чином, роль страхових компаній як постачальника капіталу визначають два фактори: обсяг ресурсів, якими вони володіють, і термін, протягом якого ці ресурси можуть використовуватись. Ріст інвестиційного капіталу обумовлений наступними чинниками: наявністю страхових резервів, що збільшуються з розширенням страхових операцій та власним капіталом [11, с. 42].

Інвестиційні можливості страхування в Україні з року в рік зростають, ринок розвивається, а від так страхові компанії набувають якостей потужних інституціональних інвесторів.

Страхові компанії не на повну потужність використовують власний потенціал, як фінансового інституту, який акумулює кошти населення та підприємницьких структур і розміщує їх у процесі інвестиційної діяльності, відіграючи таким чином вагомую роль у перерозподілі ВВП. Невелика частка страхових платежів українських страховиків у ВВП вказує на недостатній рівень страхової культури і відповідних традицій та реальних доходів бізнесу і населення – головних споживачів страхового продукту. Показники надходжень страхових платежів свідчать про високий попит на добровільне страхування майна і низький - на послуги зі страхування життя. Структурний дисбаланс набув ознак, які потребують негайної уваги з боку держави. Адже така ситуація на страховому ринку суперечить основам функціонування страхових ринків

Кожна страхова компанія, діючи на свій страх і ризик, вибирає свої інвестиційні пріоритети та розробляє інвестиційну політику і формулює стратегію розвитку, в основі яких закладаються основні інвестиційні мета і завдання, що визначають ставлення до очікуваної прибутковості і ризику.

Розробка інвестиційної стратегії є найважливішою складовою частиною загальної системи стратегічного вибору страхової компанії, загальних стратегічних цілей розвитку, способів формування і розподілу ресурсів.

Необхідність розробки інвестиційної стратегії страхової компанії визначається наступним:

1. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з інвестиційною активністю економічних суб'єктів, часті коливання кон'юнктури інвестиційного ринку, мінливість державної інвестиційної політики та важелів регулювання інвестиційної діяльності не дозволяють ефективно управляти інвестиціями компанії на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів інвестиційного менеджменту.

2. Перехід суб'єктів підприємницької діяльності до нової стадії життєвого циклу, передбачає розробку інвестиційної стратегії, яка дозволяє завчасно адаптувати компанію до майбутніх змін.

3. Зміна цілей операційної діяльності страхової компанії, пов'язана з новими комерційними можливостями. В цих умовах суттєве зростання інвестиційної активності і диверсифікація форм її реалізації повинні носити прогнозований характер, що забезпечується розробкою чітко сформульованої стратегії.

Розробка інвестиційної стратегії відіграє велику роль у забезпеченні ефективного розвитку страхової компанії як специфічної сфери економічної діяльності, а саме:

- розроблена інвестиційна стратегія забезпечує механізм реалізації довгострокових загальних і інвестиційних цілей майбутнього економічного і соціального розвитку компанії в цілому і окремих її структурних одиниць;

- дозволяє реально оцінити інвестиційні можливості компанії, забезпечити максимальне використання її внутрішнього інвестиційного потенціалу і активно маневрувати інвестиційними ресурсами;
- забезпечує швидку реалізацію нових перспективних інвестиційних можливостей, що виникають в процесі динамічних змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища;
- розробка інвестиційної стратегії враховує заздалегідь можливі варіації розвитку неконтрольованих компанією факторів зовнішнього інвестиційного середовища і дозволяє звести до мінімуму їх негативні наслідки;
- відображає порівняльні переваги компанії в інвестиційній діяльності в зіставленні з її конкурентами;
- забезпечує реалізацію відповідного менталітету інвестиційної поведінки в найбільш важливих стратегічних інвестиційних рішеннях компанії.

Розглянемо особливості реалізації основних елементів моделі стратегії інноваційного управління страхової компанії.

Формування портфеля інвестицій страхової компанії починається з визначення мети його створення: отримання доходів, підтримка ліквідності, баланс активів і зобов'язань тощо. Але, в загальному випадку, основною метою формування інвестиційного портфеля є забезпечення реалізації інвестиційної стратегії страховика шляхом відбору найбільш ефективних і безпечних інвестиційних інструментів. У свою чергу інвестиційна стратегія повинна розглядатися ефективним інструментом перспективного управління інвестиційною діяльністю організації.

Формування портфеля, незалежно від поставленої мети, здійснюється з урахуванням факторів ризику, ліквідності, очікуваної прибутковості і часового горизонту.

Страхові компанії, як правило, основною метою інвестицій ставлять завдання забезпечення безпеки вкладень, і тому в свій консервативний портфель вони включають цінні папери, що мають високу ліквідність, з

невеликими ризиками і стабільними середніми або невеликими доходами. Портфель, який відповідає поданням інвестора про оптимальному поєднанні інвестиційних цілей, називається збалансованим. Але завдання полягає не просто у формуванні збалансованого портфеля, а збалансованого портфеля, який задовольняє інвестиційним цілям даної страхової компанії. Головна мета при формуванні портфеля - досягнення найбільш оптимального поєднання між ризиком і доходом для інвестора, тобто набір інвестиційних інструментів покликаний знизити ризик вкладника до мінімуму й одночасно збільшити його доход до максимуму.

В системі інноваційного управління інвестиційна і страхова діяльність підприємства розглядається як єдине ціле. Причому виплати і надходження в рамках страхової діяльності відображаються на розмірі резерву, який у свою чергу пов'язаний зі зміною суми грошових коштів та інвестиційних активів.

Позитивний контур зворотного зв'язку між ефективністю страхової та інвестиційної діяльності, як специфіка інвестиційної діяльності страхової компанії, проявляється в можливості проведення додаткових маркетингових заходів. Зазначені заходи, з певним лагом запізнювання, дозволяють збільшити доходи від страхової діяльності, а в результаті подальшого вкладення коштів страхового резерву і прибуток від інвестиційної діяльності.

Розроблена інвестиційна стратегія є однією з базисних передумов стратегічних змін загальної організаційної структури управління і організаційної культури страхової компанії.

У світовій практиці існують різні стратегії інвестування, зокрема: стратегія отримання високих доходів на інвестований капітал, стратегія довгострокового зростання якості інвестицій, агресивне управління акціями, а також стратегія спекуляції.

Стратегія отримання високого доходу на капітал. Основний інструмент цієї стратегії-акції, що забезпечують якість доходу. Багато страховиків вибирають цю стратегію з метою забезпечення високого прибутку на інвестований ними капітал.

Стратегія довгострокового зростання якості інвестицій. Дана стратегія орієнтована на приріст капіталу як основного джерела прибутку. Стратегія передбачає укладання великої кількості угод, а значить і прийняття на себе більш високого ризику.

Агресивне управління портфелем акцій. Дана інвестиційна стратегія реалізується шляхом активної діяльності інвестора з купівлі-продажу різних акцій, що призводить до високої прибутковості як на основі поточного доходу, так і на базі приросту капіталу. Такий підхід визначає істотне збільшення інтенсивності і частоти операцій і, як правило, зниження інвестиційного горизонту.

Стратегія спекуляції. Стратегія спекуляції є найменш консервативним варіантом, особливо в екстремальних проявах. Єдина інвестиційна задача зводиться до приросту капіталу, і якщо вона досягається в найкоротші терміни, вважається завданням виконаним.

На вибір стратегії по розміщенню страхових резервів впливають фактори діяльності конкретної страхової компанії: від розміру компанії до характеру розподілу ризику, який в кінцевому рахунку дозволить страховику визначити потребу в коштах на виплату страхового відшкодування і страхових сум в конкретний період часу, термін страхування, обсяг акумульованих грошових коштів, заплановану величину інвестиційного доходу. Зазначені обставини ще раз підтверджують сувору залежність інвестиційної діяльності, а значить і вибору інвестиційної стратегії, від страхового портфеля компанії.

Таким чином, інвестиційна стратегія погоджує розміщення активів по термінам та розмірам зі страховими зобов'язаннями, тобто має місце підпорядкованість інвестиційної діяльності страховій.

Виходячи з перерахованого вище, можна скласти інвестиційний портфель для отчетсвенного зарубіжних компаній, виходячи з прибутковості і ліквідності активів. Відкидаючи українську фондову біржу, як абсолютно неліквідну, також, як і депозити у вітчизняних банках з тих же

причин, можна запропонувати лише держоблігації європейських країн і США. держоблігації цих країн є найменш ризикованими у зв'язку з високими кредитними рейтингами цих країн, а й найбільш ліквідними, як облігації, які користуються великим попитом, тобто в будь-який момент їх можна продати або передати іншій особі. Також, для диверсифікації вкладень, в портфель можна додати акції, що торгуються на фондовому ринку США. Серед них все ті ж акції компаній "дійних корів", таких як "Coca-Cola" (NYSE: KO), "Johnson & Johnson" (NYSE: JNJ), "Campbell Soup Company" (NYSE: CPB). Так само, як інший варіант портфеля, можна запропонувати вливання капіталу в компанії, які займаються актуальним родом діяльності в розрахунку на продаж акцій через півроку-рік за ціну, яка перевищує ціну покупки як мінімум на 25%, серед таких, наприклад, "Tilray, inc" (NSDQ: TLRY), "Netflix, inc" (NSDQ: NFLX), "JD.com, inc" (NSDQ: JD). Однак, варто зауважити, що в зв'язку з великими ризиками, вливання капіталу в акції цих компаній можливі тільки за допомогою власних засобів, але ніяк не резервних або позикових коштів.

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження, зроблені наступні висновки.

1. Інвестиційна діяльність дозволяє акумулювати додаткові надходження у вигляді доходів від розміщення власних та залучених коштів. Під інвестиційним потенціалом страхових компаній розуміється сукупність тимчасово вільних грошових ресурсів страхової компанії, незалежно від джерел їх утворення, потенційно придатних для здійснення інвестиційних вкладень з метою ефективного використання фінансових ресурсів і забезпечення загальної фінансової стійкості страхової компанії. Основну частину інвестиційного потенціалу складають страхові резерви. Страховики в своїй інвестиційній діяльності при управлінні коштами страхових резервів повинні забезпечувати високу рентабельність різних видів вкладень, що дозволяє зберегти реальну вартість вкладених коштів протягом часу інвестування і в разі потреби мати можливість легко і швидко конвертувати розміщені активи в готівку. Досліджені групи факторів, які впливають на інвестиційні можливості страховика, в контексті прямого та опосередкованого впливу та їх складові.

2. Аналіз світового інвестиційного звіту показав, що тенденції останніх 15 років свідчать про переважне використання зарубіжними країнами заходів щодо лібералізації і стимулювання інвестиційної діяльності. Регулювання страхової діяльності з боку держави в тій чи іншій формі і мірі реалізовано в усіх країнах світу, причому існуючі моделі універсальні в частині ключових параметрів і одночасно різняться деталями, властивими національним системам регулювання. Досвід інвестиційної діяльності страхових компаній європейських країн та страховиків США свідчить, що у даних країнах вироблено правила діяльності та норми для страхових організацій у сфері розміщення тимчасово вільних коштів. У розвинених країнах інвестиційна діяльність страховиків розглядається як ключове джерело інвестицій, необхідних для відновлення та зростання національної економіки держави.

Основними принципами розміщення страхових резервів в світі є надійність та прибутковість. В Україні інвестиційна діяльність для страхових організацій не є основною, це пояснюється певними особливостями розвитку вітчизняного фінансового ринку.

3. Аналіз передумов та тенденцій інвестиційної діяльності страхових організацій України показав, що загальна кількість страхових компаній в Україні становила 294 од., скоротившись за період дослідження на 50% (-148 од.); значного скорочення зазнали СК Life (-117 од.). Однак доречно зазначити, що попри значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій (99%) акумулюють 200 СК non-Life та 20 СК Life. Обсяг сформованих резервів станом на 01.01.2018 становив 43,43 млрд. грн (+20,74 млрд. грн. у порівнянні із 2011 р.), також відмічено зростання за період дослідження активів страховиків на 9,28 млрд. грн. Проте, в 2015 р. Почалася тенденція зменшення обсягу загальних активів страховиків, проте, незважаючи також на скорочення кількості компаній, обсяг валових премій постійно збільшується і у 2017 р. порівняно з 2011 р. зріс на 20,74 млрд. грн., а приріс виплат становив 5,67 млрд. грн. Зростання страхових резервів страховиків у 2011-2017 рр. (на 11,68 млрд. грн.) супроводжувалося зміною в структурі: частка резервів зі страхування життя поступово збільшується (з 23,8% до 36,7%), при одночасному зменшенні частки технічних резервів з 76,2 % до 63,3%.

4. Провівши аналіз діяльності ПрАТ «Страхова компанія «ТАС», з'ясовано, що інвестиційний потенціал ПрАТ «СК «ТАС» з 2015 р. до 2017 р. зріс у 1,54 рази (з 307,8 до 406,3 млрд грн). Збільшився і обсяг інвестиційних активів, а саме із 249,2 млрд. грн. у 2015 р. до 284,5 млрд. грн. 2017 р. страхова компанія поки що займає вкрай слабку позицію на українському фінансовому ринку в порівнянні з іншими фінансовими організаціями. Якщо говорити про терміновість інвестування різними типами фінансових організацій, то у страхових компаній переважають середньострокові вкладення. У решти фінансових посередників найбільшу питому вагу

займають короткострокові активи. Звідси випливає висновок, що в перспективі саме страховики здатні забезпечити реальний сектор економіки необхідними інвестиційними ресурсами. Безумовно, банківська система ще не одне десятиліття буде займати домінуючу позицію на фінансовому ринку.

5. Система державного регулювання страхової діяльності в Україні носить незбалансований і несистемний характер. Правова база обмежується рамковим законодавством щодо захисту прав споживачів. Морально застарілий Закон України «Про страхування» не тільки стримує інтенсивність розвитку страхового ринку і знижує його інвестиційну привабливість, але, перш за все, деформує його роль у розвитку економіки України в цілому. Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній науковці пропонують встановити норматив вкладень в цінні папери, які не котируються на фондовій біржі, на рівні не більше 30%, що дозволить забезпечити фінансову підтримку малого та середнього бізнесу, підконтрольність інвестицій з боку інвесторів-страховиків, ріст диверсифікації інвестиційного портфеля. У зв'язку з можливістю учасників фінансового ринку не виконати свої зобов'язання, доцільно законодавчо надати право страховим компаніям здійснювати контроль розміщених страхових резервів шляхом участі в радах директорів підприємств, в які інвестовано кошти, регулярного отримання інформації щодо прийняття ними управлінських рішень, поточного фінансового стану.

6. Інвестиційна стратегія є однією з базисних передумов забезпечення довгострокових конкретних переваг, які реалізуються у вигляді стратегій отримання високих доходів на інвестований капітал, довгострокового зростання якості інвестицій, агресивного управління активами, а також спекуляції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 5610 – XII: від 18.09.1991р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12/>.
2. Про страхування: Закон України № 2745 від 04.10.2001 р. (з наступними змінами і доповненнями) // Голос України. – 2001. – 7 листопада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://insins.net/law/25-zakonukrayini-pro-strahuvannya.html>.
3. Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1211-2002-%EF>
4. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження Нацкомфінпослуг № 850 від 07.06.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18>.
5. Ажаман І.А., Жидков О.І. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства / І.А. Ажаман, О. І. Жидков // Економіка та держава № 4 – 2018 - С. 22-25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/7.pdf
6. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. Т.1. / И.А.Бланк. – К.: Эльга – Н., Ника-Центр, 2001. – 348 с.
7. Бодров В. Г. Державне управління у сфері інвестицій та інновацій : навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, О. М. Соколова ; уклад. М. Т. Солоха. – К. : НАДУ, 2013. – 52 с
8. Борисова В.А. Страхові послуги / В.А. Борисова. – Суми: Довкілля, 2014. – 216 с.

9. Братюк В.П., Бошинда І.М. Інвестиційна діяльність страхових компаній / В.П. Братюк, І.М. Бошинда // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – С. 69-71.
10. Василенко А.В. Інвестиційна стратегія страхових компаній: навч. посіб. / А. В. Василенко – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 168 с.
11. Василенко А. Інвестиційна діяльність страхових компаній: стратегія та пріоритети / А.Василенко, В.Тринчук // Страхова справа. – 2006. – №3. – С. 38-46.
12. Гавриляк Т.С. Зарубіжний досвід формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності страхових компаній / Т.С. Гавриляк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.5. – С. 251–257.
13. Гавриляк Т.С. Стратегія забезпечення функціонування механізму для активізації інвестиційної діяльності страховика [Текст] / Т.С.Гавриляк // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2015. – Том 22. – № 1. – С. 97-101.
14. Гаманкова, О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія / О. О. Гаманкова – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.
15. Гаманкова О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб / О. Гаманкова. — КНЕУ, 2007. — 328 с
16. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., переробл. і доповн. – Київ: Знання, 2012. – 702 с.
17. Спіфанова І.Ю. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства / І.Ю. Спіфанова, О.А. Бардадин // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 14. – С. 39-42.
18. Загородній А.Г. Інвестиційний словник / А.Г Загородній, Г.Л.Вознюк, Г.О. Партин. – Львів: «Бескид Біт». – 2005. – 512 с.

19. Залетов О. Державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні / О. Залетов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2016. – № 3. – С. 25-32.
20. Зюбін В. Інвестиційний потенціал суб'єктів ринку страхових послуг / В. Зюбін // Економічний вісник Донбасу. – 2012. – № 1 (27). – С. 156-160.
21. Інформаційно-методичне забезпечення функціонування соціально-економічних систем різного рівня: колективна монографія. / за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. О.К. Єлісеєва. – Д : ЛІРА, 2018. – 309 с.
22. Калюжна Н.Г. Потенціал системи управління підприємством: методологія, оцінювання та моделювання: [монографія] / Н. Г. Калюжна. — Луганськ: СПД Резніков, 2013. — 548 с.
23. Калюжна Н.Г. Ресурсна концепція трактування потенціалу в економіці: сутність та обмеження у застосуванні [Текст] / Н.Г. Калюжна // Проблеми економіки. - 2014. - № 2. - С. 108-114. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_2_16
24. Кнейслер О. Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній / О. Кнейслер // Схід. –2015. – № 5. – С. 55-59.
25. Кнейслер О. В. Проблемні тенденції та напрямки реформування державного регулювання страхового ринку України / О. Кнейслер // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 11. – С. 231-236.
26. Козьменко, О. В. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва; керівник авт. проекту д. е. н., проф.. О. В. Козьменко - Суми : Університетська книга, 2012. - 316 с.
27. Костюкевич Р.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / Р.М. Костюкевич. – Рівне: НУВГП, 2011. – 270 с.
28. Кравченко В. Сутність та механізми стратегічного управління страховою компанією / В. Кравченко, А. Шукатко // Економічна кібернетика. – 2011. – № 1-3 (67-69). – С. 45-48.

- 29.Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы, политика: в 2 т.: пер. с англ. / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю. – М.: Республика, 2002.
- 30.Макро- і мікроекономіка: теоретичні аспекти: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / за наук. ред. В.Г. Федоренка, М.П. Денисенка. – Київ: Алерта, 2013. – 728 с.
- 31.Нагайчук Н.Г. Інвестиційний потенціал страхового ринку України / Н.Г. Нагайчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – № 38. – С. 205–212.
- 32.Налукова Н. І. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики / Н. І. Налукова, М. П. Бадида // Світ фінансів. – 2015. – № 2 . – С. 105-117.
- 33.Носенко М.С. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні [Текст] / М.С. Носенко // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. – 2012. – №1. – С. 222-227.
- 34.Окорокова О. А. Зарубіжний досвід інвестиційної діяльності страхових компаній. Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 5: Экономика. 2012. – №1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/zarubezhnyy-opyt-investitsionnoy-deyatelnostistrahovyh-kompaniy>
- 35.Овчаренко Т. Інвестиційні стратегії страхових компаній та перспективи їх впровадження / Т. Овчаренко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія “Економіка”. – 2011. – № 121-122. – С. 33-38.
- 36.Основи економічних знань: баз. підруч. для студ. вищ. нееконом. напрямів підгот. / кол. авторів; за ред. А.Ф. Павленка, В.С. Савчука, Ю.К. Зайцева. – Харків: Фоліо, 2014. – 762 с
- 37.Основні показники діяльності страхового ринку України // [Електронний ресурс] // Forisurer: [сайт]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>

38. Пікус Р. Досвід інвестиційної діяльності зарубіжних страхових компаній / Р. Пікус, Д. Нестерова // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія «Економіка». – 2014. – №. 3(156). – С. 6–11.
39. Підсумки діяльності страхових компаній України [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державнерегулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>
40. Побоча К. П. Потенціал інвестиційної діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України / К. П. Побоча, Г. М. Воробей // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2017. – Вип. 25, Ч. 2. – С. 116–119.
41. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів : [монографія] / за заг. ред. С.В. Онишко. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. – 452 с.
42. Рекуненко І.І. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній / І.І. Рекуненко, С.В. Чорна // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 666–672.
43. Світлична О.С., Сташкевич Н.М. Управління фінансами страхових організацій: навч. посіб. / О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич - Одеса: Атлант, 2015.- 258 с
44. Страховий ринок: сучасні виклики в умовах глобалізації: V Міжнар.науково-практичн. семінар, 18-19 травня 2017 р. м. Львів [матеріали] I частина / За ред. Сич О.А.: – Львів: ЛНУ, 2017. –123с.
45. Федоренко С.М. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні / С.М. Федоренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 9. – С. 21–23.
46. Хрущ Н. А. Інвестиційна діяльність: сучасні стратегії та технології / Хрущ Н. А. – Хмельницький: ХНУ, 2004. – 309 с.

47. Шаповал Л.П. Інвестиційна складова менеджменту страхових компаній / Л.П. Шаповал // Мукачівський державний університет. – Вип. № 3. – 2016. – С. 491-496.
48. Шуригіна Н. Оптимізація інвестиційної діяльності страхової компанії в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс] / Н. Шуригіна. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-1/doc/2/05.pdf>.
49. Юхименко В.М. Ринок страхових послуг: світові тенденції та перспективи розвитку в Україні / В.М. Юхименко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С. 44–48.
50. Investment Policy Framework for Sustainable Development [Electronic resource] // UNCTAD. – Mode of access: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diaepcb2015d5_en.pdf
51. Plysa V.Yo. Post-crisis modernization of insurance market of Ukraine / V.Yo. Plysa // Economics and management: problems of science and practice: Collection of scientific articles. – Vol. 1 – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014. – 380 p..
52. Policy Framework for Investment [Electronic resource] // OECD. – Mode of access: <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/Policy-Framework-for-Investment-2015-CMIN2015-5.pdf>.
53. World Investment Report 2017 [Electronic resource] // UNCTAD. – 2017. – Mode of access: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf
54. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
55. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>
56. Офіційний сайт Проекту USAID «Фінтех в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fintech.unit.city/guide2018>

57. Офіційний сайт Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
58. Офіційний сайт United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://unctad.org/>
59. Офіційний сайт ПрАТ «Страхова компанія «ТАС»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://m.taslife.com.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ПрАТ «Страхова компанія «ТАС»

Підприємство Територія Організаційно- правова форма господарювання Вид економічної діяльності Середня кількість працівників: 2010	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ТАС"	Дата 31.12.2017	КОДИ
	м.Київ, Солом'янський р-н	за ЄДРПОУ	
	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	230
	Страховання	за КОПФГ	65
		за КВЕД	

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015-2017 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	2015	2016	2017
1	2		3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	987	772	590
первісна вартість	1001	1305	1 449	1 606
накопичена амортизація	1002	(318)	(677)	(1 016)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби	1010	3436	3 651	2 555
первісна вартість	1011	6090	8 000	7 941
знос	1012	2654	(4 349)	(5 386)
Інвестиційна нерухомість	1015		0	0
первісна вартість	1016		0	0
знос	1017		(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020		0	0
первісна вартість	1021		0	0
накопичена амортизація	1022		(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	104990	93 118	135 494
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		0	0
Відстрочені податкові активи	1045		0	0
Гудвіл	1050		0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		0	0
Інші необоротні активи	1090		0	0
Усього за розділом I	1095	109413	97 541	138 639
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	655	1 089	233
Виробничі запаси	1101	655	1 089	233
Незавершене виробництво	1102		0	0
Готова продукція	1103		0	0

Товари	1104		0	0
Поточні біологічні активи	1110		0	0
Депозити перестраховання	1115		0	0
Векселі одержані	1120		0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9938	8 214	13 650
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	2192	5 459	6 817
з бюджетом	1135		1 077	6 971
у тому числі з податку на прибуток	1136		1 077	6 946
з нарахованих доходів	1140	793	384	621
із внутрішніх розрахунків	1145		0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16177	19 315	33 624
Поточні фінансові інвестиції	1160		0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	144246	154 609	148 991
Готівка	1166	219	82	160
Рахунки в банках	1167	144027	154 527	148 831
Витрати майбутніх періодів	1170		0	6
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	24407	51 066	124 311
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181		0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	2933	921	13 970
резервах незароблених премій	1183	21474	50 145	110 341
інших страхових резервах	1184		0	0
Інші оборотні активи	1190		0	0
Усього за розділом II	1195	198408	241 213	335 224
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		0	0
Баланс	1300	307821	338 754	473 863

Пасив	Код рядка	2015	2016	2017
1	2		3	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	26000	55 900	55 900
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		0	0
Капітал у дооцінках	1405		0	0
Додатковий капітал	1410		0	0
Емісійний дохід	1411		0	0
Накопичені курсові різниці	1412		0	0
Резервний капітал	1415	44641	39 081	44 081
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	40497	39 289	66 713
Неоплачений капітал	1425		(0)	(0)
Вилучений капітал	1430		(0)	(0)
Інші резерви	1435		0	0
Усього за розділом I	1495	111138	134 270	166 694
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		0	0
Пенсійні зобов'язання	1505		0	0
Довгострокові кредити банків	1510		0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515		0	0
Довгострокові забезпечення	1520	898	1 402	1 802
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	700	1 204	1 603
Цільове фінансування	1525		0	0
Благодійна допомога	1526		0	0
Страхові резерви	1530	165638	176 562	228 838
у тому числі:				
резерв довгострокових зобов'язань	1531		0	0

резерв збитків або резерв належних виплат	1532	5936	12 433	42 820
резерв незароблених премій	1533	114192	157 120	173 155
інші страхові резерви	1534	45510	7 009	12 863
Інвестиційні контракти	1535		0	0
Призовий фонд	1540		0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545		0	0
Усього за розділом II	1595	166536	177 964	230 640
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		0	0
Векселі видані	1605		0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610		0	0
товари, роботи, послуги	1615	480	208	4 065
розрахунками з бюджетом	1620	6064	59	3
у тому числі з податку на прибуток	1621	5963	0	0
розрахунками зі страхування	1625		0	0
розрахунками з оплати праці	1630	167	15	4
одержаними авансами	1635	860	5 229	1 255
розрахунками з учасниками	1640		0	0
із внутрішніх розрахунків	1645		0	0
страховою діяльністю	1650		17 547	40 506
Поточні забезпечення	1660		0	0
Доходи майбутніх періодів	1665		0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	22576	3 462	30 696
Усього за розділом III	1695	30147	26 520	76 529
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	307821	338 754	473 863

Примітки: Детальні примітки викладено в окремому розділі звіту "Примітки до фінансової звітності".

Керівник

Головний бухгалтер

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2015-2017 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	2017	2016	2015
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	0	0	
Чисті зароблені страхові премії	2010	325 968	445 520	408447
Премії підписані, валова сума	2011	626 945	636 520	503141
Премії, передані у перестраховання	2015	(345 139)	(176 743)	(68293)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2016	16 035	-42 928	-18241
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2017	60 197	28 671	-8160
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(18 190)	(21 315)	(11463)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(127 467)	(116 813)	(75114)
Валовий: прибуток	2090	180 311	307 392	321870
збиток	2095	(0)	(0)	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових	2105	0	0	

зобов'язань				
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-23 193	29 992	-27562
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-40 456	32 005	-33774
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	13 049	-2 013	6212
Інші операційні доходи	2120	57 731	9 855	1945
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	(69 528)	(124 504)	(121492)
Витрати на збут	2150	(117 117)	(170 519)	(122611)
Інші операційні витрати	2180	(11 129)	(8 981)	(5395)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	17 075	33811	46755
збиток	2195	(0)	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	
Інші фінансові доходи	2220	12 134	13 257	10735
Інші доходи	2240	275 710	67 410	97308
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	
Фінансові витрати	2250	(3 366)	(966)	
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)	
Інші витрати	2270	(265 450)	(67 714)	(97342)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	36 103	45800	57456
збиток	2295	(0)	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-8 679	-16 059	-16983
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350	27 424	29741	40472
збиток	2355	(0)	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	
Інший сукупний дохід	2445	0	0	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	27 424	29741	40472

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	2017	2016	2015
1	2	3	4	
Матеріальні затрати	2500	5 606	2 897	1445
Витрати на оплату праці	2505	12 502	16 070	8571
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 927	6 221	3535
Амортизація	2515	1 577	2 117	1817
Інші операційні витрати	2520	191 352	298 014	273154
Разом	2550	215 964	325 319	288522

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	2017	2016	2015
1	2	3	4	
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00	0,00

Примітки: Детальні примітки викладено в окремому розділі звіту "Примітки до фінансової звітності".

Керівник

Головний бухгалтер

Графічні чарти компаній, наведених в роботі в якості варіантів поповнення інвестиційного портфеля

NYSE: KO (“Coca-Cola”)

NYSE: JNJ (“Johnson & Johnson”)

NYSE: CPB (“Campbell Soups Company”)

NSDQ: TLRX (“Tilray, inc”)

NSDQ: JD (“JD.com, inc.”)

NSDQ: NFLX (“Netflix, inc”)

